

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
“ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ”

Кафедра політичної історії

УКРАЇНІ – 25 :ЗДОБУТКИ І ВИПРОБУВАННЯ

Методична розробка

Харків
НТУ «ХПІ»
2016

Україні – 25: здобутки і випробування. Методична розробка. / Уклад.
Ю.Д.Сакара, В.І.Ніколаєнко, Є.К.Шишкіна, Я.В.Мотенко. – Харків. – НТУ
«ХП», 2016. – 20 с.

© НТУ «ХП», 2016 р.

ВСТУП

Відзначення двадцяти п'яти років незалежності є етапною подією в історії нашої держави. Окрім святкових урочистостей цей ювілей дає нагоду фахівцям і широкому громадському загалу оцінити пройдений українським суспільством шлях, проаналізувати досягнення і помилки, намітити перспективи розвитку.

Проголошення 24 серпня 1991 року незалежності України стало однією з найвизначніших геополітичних подій кінця ХХ ст., що ознаменувала завершення епохи «холодної війни». Водночас перед українським суспільством постала низка викликів пов'язаних з формуванням громадянського суспільства, ринкової економіки і стратегії зовнішньополітичної діяльності.

Становлення України як держави з конкурентоздатною економікою і повноцінного учасника міжнародних відносин виявилось довготривалим і драматичним процесом. Цьому сприяли як об'єктивні так і суб'єктивні чинники. Не маючи достатнього досвіду, українській політичній і економічній еліті було складно пов'язати власний державотворчий процес з глобальними змінами світопорядку наприкінці ХХ – початку ХХІ ст., зумовленими появою нових наддержавних об'єднань (Євросоюзу, Євразійського економічного союзу, Транстихоокеанського і Трансатлантичного економічних блоків), початком четвертої науково-технічної революції і світовою фінансово-економічною кризою 2008–2009 років. Водночас слід визнати, що влада і суспільство в Україні часто ігнорували значущість віддалених наслідків невважених кроків у справі державного будівництва, надаючи перевагу рішенням, що обіцяли тимчасову вигоду.

Метою даної методичної розробки є надання допомоги викладачам у проведенні лекцій і бесід, присвячених подіям останніх 25 років. Ключові події політичного, соціально-економічного та культурного життя країни розміщено у хронологічній послідовності.

25 РОКІВ ДОСЯГНЕНЬ І ВИПРОБУВАНЬ

1991 р.

Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Почався процес міжнародного визнання України як молодої незалежної держави.

- ✎ 24 серпня – проголошення Акту про державну незалежність України.
- ✎ 8 жовтня – прийняття закону «Про громадянство в Україні».
- ✎ 1 листопада – ухвалення «Декларації прав національностей України». У ній підкреслювалося, що Україна гарантує всім народам, національним групам, громадянам, що проживають на її території, рівні економічні, політичні, соціальні і культурні права.
- ✎ 1 грудня – всенародний референдум на підтвердження Акту про державну незалежність України (Взяло участь 83 % виборців, з яких «За» проголосувало 90 %); перші всенародні вибори Президента України (Обрання Л. Кравчука Президентом України); початок визнання України урядами країн світу.
- ✎ 6 грудня – утворення Збройних сил України.
- ✎ 8 грудня – Біловезькі угоди про припинення існування СРСР.
- ✎ 21 грудня – зустріч лідерів 10 колишніх радянських республік в Алма-Аті. Визнання факту розпаду СРСР і створення Співдружності Незалежних Держав – СНД.

1992 р.

Україна позбулась радянських символів та затвердила власний прапор, герб, гімн, а також відмовилась від використання радянського карбованця. Україну визнали більшість країн світу.

- ✎ 10 січня – введення в обіг купоно-карбованців.
- ✎ 15 січня – затвердження Верховною Радою України музики державного гімну.
- ✎ 28 січня – затвердження Верховною Радою України національного жовто-блакитного прапора.
- ✎ 30 січня – Україна стала повноправним членом Організації з Безпеки і Співробітництва в Європі (ОБСЄ).
- ✎ 19 лютого – затвердження Верховною Радою України тризуба як Малого герба України.
- ✎ 3 березня – ухвалення Верховною Радою України закону «Про приватизацію майна державних підприємств».
- ✎ 25 березня – утворення Служби безпеки України.
- ✎ 16 жовтня – відставка уряду В. Фокіна та формування нового уряду Л. Кучми.

1993 р.

Відбувається активне державне будівництво і перехід до ринкової економіки. Україна потерпає від розриву колишніх економічних зв'язків, однак намагається не відстати від світу прогресу і технологій.

- ✗ 3 березня – ухвалення Верховною Радою України закону «Про приватизацію майна державних підприємств».
- ✗ Липень – президент Л. Кравчук здійснив перший в Україні дзвінок по мобільному телефону і став першим абонентом компанії УМС в Україні.
- ✗ 7–20 червня – великий страйк шахтарів.
- ✗ 10 вересня – багаторазове підвищення цін в Україні.
- ✗ 24 вересня – Верховна Рада приймає рішення про проведення дострокових виборів у 1994 році: у березні – до Верховної Ради, у червні – Президентських.
- ✗ 18 листопада – ухвалення Верховною Радою України закону «Про вибори народних депутатів України».
- ✗ 22 грудня – ухвалення Верховною Радою України закону «Про міжнародні договори України».

1994 р.

Триває формування правових механізмів взаємовідносин Президента України, Кабінету Міністрів і Верховної Ради. Створюються організаційні умови для проведення виборів всіх рівнів. Новим Президентом України обрано Л.Кучму. Під тиском Росії та США, в обмін на гарантії державного суверенітету Україна відмовляється від ядерної зброї.

- ✗ 11–14 січня – підписання американо-українсько-російських домовленостей, згідно з якими в обмін на гарантії суверенітету Україна відмовилась від ядерної зброї (176 ракет і більш ніж 1800 боєголовок).
- ✗ 21 січня – ухвалення Верховною Радою України закону «Про державну таємницю».
- ✗ 4 лютого – ухвалення Верховною Радою України законів «Про правовий статус іноземців», «Про депутатів місцевих Рад народних депутатів».
- ✗ 27 березня – 10 квітня – дострокові вибори до Верховної Ради України (Всього обрано 320 народних депутатів, з яких 185 – комуністи, 50 – члени соцпартії і «аграрники», 30 – «рухівці»). Головою парламенту обрано лідера Соцпартії О.О.Мороза.)
- ✗ 15 квітня – Україна на правах асоційованого члена приєдналась до Економічного Союзу країн СНД.
- ✗ 16 червня – Президент Л.Кравчук призначив прем'єр-міністром В.Масола.

- 26 червня – 10 липня – вибори до місцевих рад і Президентські вибори (Президентом України обрано Л. Д. Кучму, який набрав 53% голосів).
- 16 листопада – Верховна Рада України ратифікувала приєднання до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї.
- 5 грудня – підписано Будапештський меморандум між Україною, США, Росією та Великою Британією про неядерний статус України. Угода містить пункти, котрі надають гарантії суверенітету та безпеки Україні з боку країн-підписантів.

1995 р.

Україна стає повноправним членом Ради Європи. Незважаючи на складну фінансову ситуацію підтримує реноме високотехнологічної держави та повертає собі місце серед космічних країн.

- 1 березня – новим прем'єр-міністром Л. Кучма призначає Є.Марчука.
- 26 вересня – на сесії Європарламенту Україну прийнято до Ради Європи.
- 17 березня – прийнято Закон України «Про Автономну Республіку Крим» («Автономна Республіка Крим є адміністративно-територіальною автономією у складі України»).
- Україна разом із США, Росією та Норвегією бере участь у спільному міжнародному проєкті «Морський старт» для запуску в Тихому океані космічних супутників різного призначення.

1996 р.

Верховна Рада України приймає основний закон – Конституцію України. Стабілізується економічна ситуація в державі, що дозволяє запровадити національну валюту – гривню. Україна вперше бере участь в Олімпійських іграх і потрапляє в десятку провідних спортивних країн світу.

- на зимових Олімпійських іграх у Ліллекхаммері першу золоту олімпійську медаль здобула фігуристка О. Баюл.
- 27 травня – Президент Л. Кучма призначив нового прем'єр-міністра – П.Лазаренка.
- 28 червня – Верховна Рада приймає Конституцію України.
- на літніх Олімпійських іграх в Атланті українська збірна здобула 9 золотих медалей та потрапила в десятку провідних спортивних країн (Українці здобули 9 золотих, 2 срібних і 12 бронзових медалей).
- 2 вересня – указом Президента України Л. Кучми «Про грошову реформу в Україні» від 25.08.1996 було введено в обіг національну валюту України – гривню.

1997 р.

Україна підписує великий договір з Росією. Важливим кроком у розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва стає політ першого українського космонавта.

- ✎ 30–31 травня – Підписання «Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією».
- ✎ 2 червня – підписання у Констанці українсько-румунського договору про дружбу і співробітництво.
- ✎ 9 липня – підписання Україною хартії щодо особливого партнерства з НАТО.
- ✎ 16 липня – новим прем'єр-міністром призначено В. П. Пустовойтенка.
- ✎ 19 листопада – 5 грудня – політ першого космонавта незалежної України Л. Каденюка в космос на човні «Колумбія».

1998 р.

Рік тяжкої фінансово-економічної кризи, скандальних політичних подій та запровадження найвищої державної нагороди.

- ✎ 29 березня – вибори депутатів всіх рівнів (у Верховну Раду пройшли комуністична партія – 24,7 %, Народний рух – 9,4 %, Соціалістів/селян – 8,5%).
- ✎ 23 серпня – встановлена відзнака Президента України «Герой України».
- ✎ Серпень – фінансово-економічна криза (гривня знецінюється у 2,5 рази).
- ✎ 22 квітня – у Києві вбито В. Гетьмана – колишнього голову НБУ
- ✎ 2 грудня – колишнього прем'єр-міністра П.Лазаренка заарештовано у Швейцарії за звинуваченням у відмиванні вкрадених державних коштів.

1999 р.

Україна переобирає Президента на другий строк. Відбувається роздержавлення земельного фонду України. Незважаючи на дискусії як у суспільстві, так і між юристами, Конституційний Суд України визнав смертну кару неконституційною.

- ✎ 25 березня – в автомобільній катастрофі під Борисполем за нез'ясованих до кінця обставин загинув Голова НРУ В'ячеслав Чорновіл.
- ✎ 16–17 квітня – візит Л. Кучми до Грузії.

- ✗ 31 жовтня–14 листопада – вибори Президента. Л. Кучма отримав 53 % голосів і таким чином був переобраний на 2-й термін.
- ✗ 3 грудня – згідно указу Л.Кучми «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки» 6 млн. селян стали власниками земельних паїв.
- ✗ 14 грудня – Конституційний Суд ухвалив Акт, який закріпив державний статус української мови.
- ✗ 22 грудня – Верховна рада затвердила В. Ющенко на посту прем'єр-міністра.
- ✗ 29 грудня – Конституційний Суд України визнав смертну кару неконституційною.
- ✗ 30 грудня – сформовано новий Кабінет Міністрів України.

2000 р.

Проведення референдуму щодо майбутньої реформи Верховної Ради, «касетний скандал», перша акція протесту проти Л. Кучми. Початок економічного зростання в Україні.

- ✗ січень – грудень – результатом зваженої бюджетної політики стало вивільнення з державного споживання майже 8 мільярдів гривень, які у формі кредитних вкладень пішли в економіку. На основі цього ресурсу було відновлено економічне зростання і на його базі Україна отримала перевиконання приросту бюджетних надходжень минулого року на 14 %.
- ✗ 21 грудня – загострення протистояння у Верховній Раді.
- ✗ 16 квітня – референдум щодо майбутньої реформи Верховної Ради: право розпуску Президентом, позбавлення депутатів недоторканості, зменшення їх кількості до 300, створення двопалатного парламенту («За» висловились абсолютна більшість виборців).
- ✗ 16–17 вересня – зникнення опозиційного інтернет-журналіста Г.Гонгадзе.
- ✗ 28 листопада – Голова СПУ О. Мороз оприлюднив «Плівки Мельниченка» – аудіозаписи нібито з кабінету Президента Л. Кучми, де він начебто дає вказівки знищити Г. Гонгадзе, що стало поштовхом для початку масових акцій протесту.
- ✗ 15 грудня – перша масова акція під гаслом «Україна без Кучми».

2001 р.

Продовження акцій протесту проти діючого президента. Безпрецедентний візит в Україну папи римського. Перший всеукраїнський перепис населення.

- ✗ 5 січня – Генеральна прокуратура України порушила кримінальну справу проти віце-прем'єра Ю. Тимошенко.
- ✗ 9 березня – зіткнення учасників акції «Україна без Кучми» з міліцією під адміністрацією Президента.

- ✎ 23–27 червня – на запрошення президента Л. Кучми, а також єпископів Греко-Католицької та Римо-Католицької церков до України з візитом прибув Папа Римський Іван Павло II.
- ✎ 24 квітня – уряд В. Ющенка відправлено у відставку.
- ✎ 5 грудня – вперше в Україні проведено перепис населення.

2002 р.

Вибори до Верховної Ради України. «Скнилівська трагедія». Українець Руслан Пономарьов стає наймолодшим чемпіоном світу з шахів.

- ✎ 23 січня – Чемпіоном світу з шахів за версією ФІДЕ став українець Р. Пономарьов.
- ✎ 31 березня – вибори до Верховної Ради (Блок «За Єдину Україну!» отримав 175 мандатів, «Наша Україна» – 119, КПУ – 65).
- ✎ 27 липня – на авіашоу у Львові літак Су-27 зазнав катастрофи, яка отримала назву «Скнилівської трагедії». Загибло 78 глядачів.
- ✎ 21 листопада – прем'єр-міністром призначено В. Януковича

2003 р.

Участь України в миротворчих операціях. Загострення українсько-російських відносин через о.Тузла. Престижна премія на Берлінському міжнародному кінофестивалі.

- ✎ лютий – український мультфільм «Йшов трамвай дев'ятий номер» отримав премію «Срібний ведмідь» на Берлінському міжнародному кінофестивалі.
- ✎ 11 серпня – український контингент введений в Ірак для виконання миротворчої місії.
- ✎ 29 вересня – 23 жовтня – будівництво росіянами греблі від Таманського півострова до о. Тузла в Керченській протоці, що призвело до загострення україно-російських відносин.

2004 р.

«Помаранчева революція» в Україні. Визнання Верховним Судом другого туру президентських виборів недійсними. Рік успіхів української культури і спорту: Руслана Лижичко займає перше місце у пісенному конкурсі «Євробачення», Андрій Шевченко отримує нагороду кращого футболіста Європи.

- ✗ 20 квітня – парламент України ратифікував угоду про Єдиний економічний простір з Росією, Білоруссю і Казахстаном.
- ✗ 16 травня – у Стамбулі на музичному конкурсі «Євробачення» представниця України Руслана Лижичко здобула перше місце.
- ✗ 31 жовтня – 21 листопада – відбулись вибори Президента України. Центральна виборча комісія оголосила переможцем В.Януковича.
- ✗ 22 листопада – мітинги протесту проти фальсифікації виборів, які в подальшому отримали назву «Помаранчева революція» (партійний колір «Нашої України», яким переважно користувались мітингувальники).
- ✗ 3 грудня – Судова палата у цивільних справах Верховного Суду ухвалила рішення про визнання недійсними результатів другого туру президентських виборів.
- ✗ 26 грудня – повторне голосування другого туру виборів Президента України, за результатами якого черговим Президентом України обрано В. Ющенка.
- ✗ грудень – футболіст А. Шевченко був нагороджений «Золотим м'ячем» як кращий гравець у Європі.

2005 р.

Інавгурація В.Ющенка як Президента України, призначення Прем'єр-міністром Ю.Тимошенко. Україна вперше стає господаркою пісенного конкурсу «Євробачення».

- ✗ 4 лютого – Прем'єр-міністром В. Ющенко призначив Ю. Тимошенко.
- ✗ 4 березня – загадкова загибель Ю.Кравченка – колишнього міністра внутрішніх справ України.
- ✗ 21 травня – у Києві відбувся фінал конкурсу пісні «Євробачення».
- ✗ 8 вересня – уряд Ю. Тимошенко відправлено у відставку.
- ✗ 22 вересня – Прем'єр-міністром призначено Ю.Єханурова.
- ✗ 18 листопада – сенат США скасував поправку Джексона-Вейніка для України (поправка обмежує торгівлю США з країнами, в яких порушуються права людини).

2006 р.

Запровадження конституційних змін. Напруженість у відносинах з Росією. Вибори до Верховної Ради. Обрання В.Януковича Прем'єр-міністром. Вихід збірної України з футболу до 1/4 фіналу чемпіонату світу.

- ✗ січень – вступила в силу конституційна реформа.
- ✗ 1 січня – Росія тимчасово припинила постачання газу до України.
- ✗ 10 січня – Верховна Рада України відправила у відставку уряд Ю.Єханурова.
- ✗ 20 січня – Росія заборонила ввіз м'яса і м'ясних напівфабрикатів та молокопродуктів з України.

- ✎ 26 березня – вибори до Верховної Ради України (Партія регіонів отримала 186 мандатів, Блок Юлії Тимошенко (БЮТ) – 129, Народний союз «Наша Україна» – 81).
- ✎ 9 червня – 9 липня – вихід української збірної з футболу до чвертьфіналу чемпіонату світу.
- ✎ 4 серпня – В. Януковича обрано Прем'єр-міністром.

2007 р.

Позачергові парламентські вибори. Ю.Тимошенко вдруге посідає кресло Прем'єр-міністра. Успіхи національної мультиплікації – Україна створила перший власний мультсеріал.

- ✎ 17 січня – на полюванні у Харківській області випадково застрелено одного з лідерів Партії регіонів С.Кушнарєва.
- ✎ 2 квітня – Президент України В.Ющенко розпустив Верховну Раду, у відповідь частина депутатів заявила, що не буде виконувати указу і зібрала позачергове засідання.
- ✎ 26 квітня – Президент України В. Ющенко повторно розпустив парламент. Цей указ знову був оскаржений депутатами в Конституційному Суді.
- ✎ 3 червня – З'їзди НУ та БЮТ виключили депутатів, проведених за власними списками («обнуління списків»). Верховна Рада стала неповноважною.
- ✎ 15 червня – прем'єрний показ першого багатосерійного анімаційного серіалу «Лис Микита», знятого після здобуття Україною незалежності.
- ✎ 30 вересня – в Україні відбулися позачергові парламентські вибори (Партія регіонів отримала 175 місць, БЮТ – 156 місць, Блок «Наша Україна-Народна Самооборона» (НУНС) – 72 місця). Правлячу коаліцію сформували БЮТ, НУНС та Блок Литвина.
- ✎ 18 грудня – Ю.Тимошенко вдруге стала Прем'єр-міністром.

2008 р.

Набуття Україною членства в Світовій організації торгівлі (СОТ), яке відкрило великі перспективи для розвитку національної економіки. Докорінна зміна системи випускних іспитів зі школи та вступних у вищі навчальні заклади. Україна завойовує найбільшу кількість олімпійських медалей за весь час участі незалежної України в Олімпійських іграх.

- ✎ 2–4 квітня – Саміт країн-членів НАТО в Бухаресті. Україні та Грузії було відмовлено у приєднанні до ПДЧ (план дій по членству).
- ✎ 16 травня – Україна стала повноправним членом Світової організації торгівлі (СОТ).
- ✎ 8–24 серпня – на літніх Олімпійських іграх у Пекіні Українська команда завойовувала найбільшу кількість медалей в своїй історії – 27 (7 золотих, 5 срібних та 15 бронзових).

- ✗ 23 жовтня – Європарламент визнав голодомор 1932–33 років злочином проти людяності і висловив співчуття українському народу.
- ✗ 9 грудня – В.Литвина обрано головою Верховної Ради.
- ✗ проходження зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) стає обов'язковою умовою вступу до вищого навчального закладу.

2009 р.

«Газова війна» з Росією. Підписання Ю.Тимошенко нового газового договору. Втрата газоносного шельфу навколо о. Зміїний. Договір з Європейськими міжнародними банками та Світовим банком щодо модернізації українського газотранспортної системи. Завоювання найсерйознішого за всю історію незалежного українського футболу трофею – Кубку УЄФА.

- ✗ 1 січня – після невдачі переговорів між Нафтогазом і Газпромом Росія припинила поставки газу в Україну.
- ✗ 7 січня – Газпром повністю перекрив постачання транзитного газу в Україну. Українська газотранспортна система перейшла в автономний режим.
- ✗ 19 січня – Росія і Україна підписали 10-річну угоду, що визначає умови відновлення транзиту і постачань до України. Україну представляла прем'єр-міністр Ю.Тимошенко, яку 2011 року за цю угоду засудять і ув'язнять.
- ✗ 3 лютого – Міжнародний Суд в Гаазі вирішив справу щодо розподілу газоносного шельфу навколо українського о. Зміїний на користь Румунії.
- ✗ 23 березня – Україна і Європейський Союз підписали в Брюсселі спільну заяву про модернізацію української газотранспортної системи. Декларацію підписали також президенти Європейського інвестиційного банку, Європейського банку реконструкції та розвитку та Світового банку.
- ✗ 20 травня – український клуб «Шахтар» виграв Кубок УЄФА. При цьому футболісти стали й останніми володарями Кубка, адже вже у 2010 турнір перейменували у Лігу Європи.

2010 р.

Вибори президентом В.Януковича. Формування уряду М.Азарова. Вибори до місцевих рад. Відновлення Конституції 1996 року. Підписання Харківських угод. Демонстрація Харківськими вченими перших в історії науки знімків атома, проведення першого кінофестивалю в Одесі, презентація досягнень українського автопрому.

- ✎ 17 вересня – вчені з Харківського фізико-технічного інституту представили перші в історії науки знімки атома.
- ✎ 17 січня – 7 лютого – вибори Президента України (В.Янукович набрав 48,95% голосів виборців).
- ✎ 11 березня – Верховна Рада призначила М.Азарова Прем'єр-міністром.
- ✎ 21 квітня – у Харкові президенти Росії та України підписали угоду про базування Військового Чорноморського флоту Росії в Севастополі до 2042 року в обмін на знижку ціни російського газу на 100 доларів за 1 тис.м3.
- ✎ 16–24 липня – в Україні вперше відбувся Одеський міжнародний кінофестиваль.
- ✎ 10 вересня – на київському «Автошоу 2010» ЗАЗ презентував електромобіль ЗАЗ Lanos фургон Електро і автобуси ЗАЗ-А10С31 та ЗАЗ-А10Л50.
- ✎ 1 жовтня – Конституційний Суд України скасував політреформу 2004 року і поновив чинність Конституції 1996.
- ✎ 31 жовтня – чергові вибори до місцевих рад, на яких в цілому одержала перемогу Партія регіонів.

2011 р.

Арешт і ув'язнення колишнього прем'єр-міністра Ю.Тимошенко. Запуск першого швидкісного поїзда в Україні. Українські боксери – брати Клички зібрали усі титули у надважкій вазі.

- ✎ 2 квітня – в Україні у перший рейс за маршрутом Харків – Київ вирушив швидкісний поїзд, розрахований на рух зі швидкістю до 160 кілометрів на годину, виробництва Крюківського вагонобудівного заводу.
- ✎ 2 липня – українські боксери брати Клички зібрали всі пояси чемпіонів світу.
- ✎ 5 серпня – у Печерському суді Києва заарештована Ю.Тимошенко, 30 грудня її доправлено до Качанівської колонії у м. Харкові.

2012 р.

Вибори до Верховної Ради. «Закон Колесніченка-Ківалова». Прийняття нового Кримінально-процесуального кодексу України. Україна вперше в своїй історії приймає чемпіонат Європи з футболу. Українка Ганна Ушеніна стає чемпіонкою світу з шах. Єгор Анчишкін продає компанії Google унікальний алгоритм розпізнавання облич і об'єктів мобільними пристроями.

- ✎ 8 червня – 1 липня – Україна і Польща прийняли Чемпіонат Європи з футболу.
- ✎ 3 липня – Верховна Рада ухвалила Закон «Про засади державної мовної політики», який передбачає можливість використання регіональних мов як офіційних на місцевому рівні.

- ✘ 28 жовтня – в Україні відбулися і вибори до Верховної Ради. До парламенту потрапили від Партії регіонів – 208 депутатів; від ВО «Батьківщина» – 99, від партії В.Кличка УДАР – 42.
- ✘ 19 листопада – набув чинності новий Кримінально-процесуальний кодекс України.
- ✘ 1 грудня – українка Г. Ушеніна стала чемпіонкою світу з шахів серед жінок
- ✘ 24 грудня – призначено новий склад Кабінету Міністрів України, одночасно Державну податкову службу було об'єднано з митницею в Міністерство доходів і зборів, а Міністерство з надзвичайних ситуацій набуло статусу Державної служби.
- ✘ Компанія Google придбала проект Viewdle Єгора Анчишкіна з розробки унікальних алгоритмів розпізнавання облич і об'єктів мобільними пристроями, що стало резонансною угодою року у світі IT.

2013 р.

Перехід до контрактної армії. Відмова від підписання угоди про асоціацію з ЄС В. Януковичем. Початок Євромайданів по всій країні. Посилення маніфестацій через силовий розгін Євромайдану у Києві.

- ✘ 1 жовтня – в Україні стартував останній призов громадян на строкову військову службу.
- ✘ 21 листопада – уряд України несподівано заявив, що неготовий до підписання Угоди про асоціацію з Євросоюзом на саміті у Вільнюсі. Початок Революції Гідності.
- ✘ 24 листопада – початок Європейських майданів по всій Україні.
- ✘ ніч на 30 листопада – силовий розгін Євромайдану в Києві.
- ✘ 1 грудня – масові маніфестації обурених громадян у середмісті Києва,; сутички з міліцією біля Адміністрації Президента. Державний візит В. Януковича до КНР.
- ✘ 17 грудня – візит Президента В.Януковича до Москви, де йому пообіцяли 15-мільярдний кредит і знижку ціни на російський газ.

2014 р.

Перемога Євромайдану. Дострокові вибори Президента і парламенту. Підписання політичної та економічної частин асоціації з ЄС. Анексія Криму і розгортання активних бойових дій в зоні АТО. Девальвація гривні.

- ✘ січень – лютий – протистояння між протестантами і силовиками у середмісті Києва. Сутички з міліцією біля Верховної Ради, використання вогнепальної зброї проти активістів Майдану. Загибло 105 протестувальників («Небесна сотня») і 13 співробітників МВС.
- ✘ 31 січня – Президент Віктор Янукович відправив у відставку уряд Миколи Азарова.
- ✘ 18 лютого – хода протестувальників до Верховної Ради України з метою примушення проголосувати за повернення до варіанту Конституції 2004 року.

- ✘ 20–21 лютого – переговори представників опозиції та іноземних дипломатів з В.Януковичем щодо компромісного вирішення політичної кризи виявилися марними внаслідок протидії радикально налаштованої частини протестувальників Майдану. В.Янукович втік до Російської Федерації. Верховна Рада усунула його з посади президента України і повернула в дію Конституцію 2004 року. Новим спікером і виконуючим обов'язки Президента був обраний О.Турчинов.
- ✘ 23 лютого –18 березня – окупація Кримського півострова російською армією.
- ✘ 27 лютого – Верховна Рада України обрала А. Яценюка Прем'єр-міністром і затвердила новий склад уряду. Генпрокуратура України оголосила В.Януковича у розшук за підозрою у масових вбивствах.
- ✘ лютий – швидке падіння курсу національної валюти
- ✘ 12 березня – утворення Національної гвардії України.
- ✘ 21 березня – Україна підписала політичну частину Угоди про асоціацію з ЄС.
- ✘ 27 березня – Генеральна асамблея ООН прийняла резолюцію на підтримку територіальної цілісності України.
- ✘ 6–27 квітня – розгортання збройного проросійського сепаратистського руху на сході України у вигляді так званих Донецької і Луганської народних республік.
- ✘ 9 квітня – ПАРЄ засудила анексію Криму Росією і зажадала негайного виведення російських військ з півострова.
- ✘ 13 квітня – в.о. Президента України О.Турчинов оголошує про початок широкомасштабної антитерористичної операції (АТО) на сході країни.
- ✘ 30 квітня – Виконавча рада Міжнародного валютного фонду схвалила дворічну програму «стенд-бай» для України обсягом \$17 млрд.
- ✘ 1 травня – виконувач обов'язків Президента України О.Турчинов підписав указ про відновлення призову до армії.
- ✘ 2 травня – напад проросійських сил на проукраїнську демонстрацію в Одесі. Під час сутичок загинуло 48 осіб.
- ✘ 25 травня – Вибори Президента України. Переміг П.Порошенко, який набрав 54,7% голосів.
- ✘ 27 червня – Україна підписала економічну частину Угоди про асоціацію з ЄС.
- ✘ 5 вересня – підписання Мінського протоколу.
- ✘ 26 жовтня – позачергові парламентські вибори в Україні, за результатами яких Народний фронт отримав 22,1%, Блок Петра Порошенка – 21,8%, Об'єднання «Самопоміч» – 11%.
- ✘ 27 листопада – Головою Верховної Ради України обраний В. Гройсман.

2015 р.

Український парламент визнає Росію країною-агресором, а самопроголошені «ДНР» і «ЛНР» – терористичними організаціями. Зустріч лідерів «норманської четвірки». Запровадження законів про декомунізацію. Проводяться місцеві вибори. Створено поліцію. Заборонено діяльність Комуністичної партії.

- ✘ 27 січня – Верховна Рада визнала Росію країною-агресором, а самопроголошені «ДНР» і «ЛНР» терористичними організаціями.
- ✘ 12 лютого – зустріч лідерів «норманської четвірки» (Німеччина, Франція, Україна та Росія), укладення другої Мінської угоди.
- ✘ 16 квітня – створено Національне антикорупційне бюро України.
- ✘ 21 травня – в Україні офіційно вступили в силу закони: «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні і заборону пропаганди їх символіки», «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті», «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років», «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років».
- ✘ 25 жовтня – місцеві вибори в Україні.
- ✘ 7 листопада – офіційно міліція в Україні припиняє своє існування, замість неї діє Національна поліція.
- ✘ 16 грудня – в Україні заборонено діяльність Комуністичної партії.

2016

Розгортання активної боротьби з корупцією. Запровадження е-декларування для чиновників. Повернення на Батьківщину українського політв'язня Н.Савченко. Україна вдруге перемагає у фіналі конкурсу «Євробачення». У Харкові відкрито нову станцію метро і органний зал філармонії. Вчені НТУ «ХП» отримали підтримку МОН і групи компаній GrowthUp з пошуку інвесторів.

- ✘ 14 квітня – Верховна Рада України обрала Прем'єр-міністром В.Гройсмана. Головою парламенту обрано А.Парубія.
- ✘ 14 травня – українська співачка Джамала перемагає у фіналі конкурсу «Євробачення».
- ✘ 26 травня – звільнено з російського полону Н.Савченко.
- ✘ 5-21 серпня – на Літніх Олімпійських іграх в Ріо-де-Жанейро Україна посіла 31 місце із 11 медалями – 2 золотих, 5 срібних і 4 бронзових.
- ✘ 14 серпня – запуск електронних декларацій для чиновників.
- ✘ серпень - проект Вчених НТУ «ХП» «Система раннього попередження про грозову небезпеку» отримали підтримку МОН і групи компаній GrowthUp з пошуку інвесторів.
- ✘ 19 серпня - Ректор НТУ «ХП» Є.І. Сокол отримав відзнаку президента України «25 років незалежності».
- ✘ П.Порошенко взяв участь в урочистому відкритті органного залу і станції метро «Перемога» у Харкові.
- ✘ 24 серпня – у Києві проведено військовий парад.

ВИСНОВКИ

Проголошення незалежності України в останньому десятиріччі ХХ ст. стало підсумком тривалої національно-визвольної боротьби, яку вів український народ за право існування на своїй землі. Слід відзначити, що революція серпня–грудня 1991 року відбулася мирним шляхом, відкривши перед українцями нові перспективи політичного, соціально-економічного і культурного розвитку. Світове співтовариство переконалося у серйозності державотворчих амбіцій українців і в цілому їх підтримало.

Після отримання реального суверенітету перед Україною постало завдання максимально ефективно використати наявний індустріальний, аграрно-технологічний і науковий потенціал для створення динамічної відкритої економіки ринкового типу з високим ступенем мотивації праці та соціальної зорієнтованості. Базовими засадами внутрішньої політики України було обрано демократизм, розподіл гілок влади, багатопартійність, свободу слова і совісті. Водночас у зовнішній політиці для України залишались визначальними принципи взаємоповаги, мирної співпраці і недопущення воєнних конфліктів.

Оцінюючи шлях пройдений українським суспільством протягом 1991–2016 років варто визнати, що реалізація поставлених перед ним завдань мала частковий характер. Так, наприклад, беззаперечними є здобутки України у сфері захисту прав її національних меншин, деідеологізації та демократизації навчального процесу в освітніх закладах, скасування цензури, розвитку альтернативних засобів масової інформації, забезпечення реальних гарантій свободи віросповідання.

Проте, в результаті прорахунків і помилок в здійсненні економічних реформ, відсутності чіткої програми їх проведення, у 1990-х роках в республіці різко погіршилось соціально-економічне становище. Україна перенесла важку економічну кризу, для якої став характерним параліч виробництва, поява масового безробіття, погіршення життя переважної більшості її населення. Це привело до занепаду духовності, корупції на всіх рівнях влади, небаченого росту злочинності, втрати довіри людей до держави.

Лише на початку 2000-х років в Україні з'явилися перші ознаки економічної стабілізації, подолано падіння ВВП, хоч і повільно, але почав зростати обсяг промислового виробництва, збільшилися капіталовкладення в основні фонди, в запланованих межах утримувався рівень інфляції.

Зовнішня політика України теж містила серйозні прорахунки, наслідки яких стали важливими передумовами військово-політичної кризи 2014–2015 років. До них, насамперед, слід віднести не виправдано повільну диверсифікацію енергоринку України, що призвело до його хронічної залежності від постачання «блакитного палива» з Російської Федерації. Перетворення імпорту газу на інструмент політичного впливу у російсько-українських відносинах зумовило відмову України від авіапарку стратегічних бомбардувальників в обмін на часткове погашення заборгованості за російський газ у 2000 році. Взимку 2008–2009 років Росія припинила постачання газу на європейському напрямку. Україна запустила роботу внутрішньої газотранспортної системи у реверсному режимі і в результаті отримала одну з найвищих цін на газ у Європі та втратила близько 12 млрд. доларів. У 2010 році згідно Харківських угод, Військовому Чорноморському флоту Російської Федерації було дозволено базуватися у Севастополі ще 25 років в обмін на знижку в ціні на газ.

Кардинальна зміна зовнішньополітичних і, відповідно, зовнішньоекономічних пріоритетів України внаслідок Революції Гідності викликала різке погіршення українсько-російських стосунків. Анексія Російською Федерацією Кримського півострова і розгортання «гібридної війни» на території Донецької і Луганської областей спричинила загибель 2504 українських військових і близько 9 тис. цивільних осіб. Кількість внутрішньо переміщених осіб сягнула близько 2,3 млн. осіб.

Таким чином, Україна опинилася перед найсерйознішими випробуваннями після часів Другої світової війни. І лише від здатності її громадян до консолідації, розуміння власних національних інтересів і вміння їх захищати залежить, чи буде вона святкувати свій наступний ювілей незалежності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Верховна Рада України: Офіційний веб-портал [Електронний ресурс] – Режим доступу до порталу – <http://zakon5.rada.gov.ua/laws> (дата звернення 27.08.2016 р.).
2. Історія України : курс лекцій для студентів технічних вузів. [Текст] / Під заг. ред. В.І. Ніколаєнка. – Х.: НТУ «ХПІ», 2001. – 425 с.
3. Калініченко В.В. Історія України: підручник для історичних факультетів вищих навчальних закладів в 3 част. [Текст] / В.В. Калініченко, І.К. Рибалка. Ч. 3 1917–2003. – Х.: ХНУ ім. Каразіна, 2004. – 628 с.
4. Мотенко Я.В. Проблема української євроатлантичної інтеграції в сучасній російській та українській історіографії / Мотенко Я.В., Шишкіна Є.К. [Текст] // Вісник НТУ «ХПІ» . – 2012. – №24 – С.114–120.
5. Нинько Д. 25 лет независимости Украины: главные события из жизни страны [Електронний ресурс] – Режим доступу до статті – <http://www.segodnya.ua/ukraine/nezavisimost-745049.html> (дата звернення 27.08.2016 р.)
6. Президент України Петро Порошенко. Офіційне інтернет-представництво [Електронний ресурс] – Режим доступу до представництва – <http://www.president.gov.ua> (дата звернення 27.08.2016 р.).
7. Самохвалова Л. Незалежність України: хроніка минулих втрат [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті – <http://www.unian.ua/politics/687127-nezalejnist-ukrajini-hronika-minulih-vtrat.html> (дата звернення 27.08.2016 р.).
8. Україна: шляхом незалежності. Методична розробка. [Текст] / О.Г.Романовський, В.І.Ніколаєнка, І.В.Дворкін, Я.В.Мотенко, Л.П.Савченко. – Харків. – НТУ «ХПІ». 2011. – 28 с.
9. Україні – 25 [Електронний ресурс] – Режим доступу до статті – <http://24tv.ua/special/ukraine25>(дата звернення 27.08.2016 р.).
10. Урядовий портал [Електронний ресурс] – Режим доступу до порталу – <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення 27.08.2016 р.).

Методична розробка

УКРАЇНІ – 25: ЗДОБУТКИ І ВИПРОБУВАННЯ

Укладачі: САКАРА Юрій Дмитрович

НІКОЛАЄНКО Віталій Іванович

ШИШКІНА Євгенія Костянтинівна

МОТЕНКО Ярослав Володимирович

Підп. до друку 29.09.2016 р. Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.

Друк цифровий. Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк. 4.

Наклад 300 прим. Зам.№

Видавничий центр НТУ «ХП»

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 3657 від 24.12.2009 р.

61002, Харків, вул. Кирпичова, 21

Надруковано у друкарні НТУ «ХП»